

ЗІГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол № 10 від
«11» червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«НАРАТИВНА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С4 «Психологія»

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>3</u>	<u>6</u>	<u>20</u>	<u>16</u>	<u>54</u>	<u>90</u>	<u>6</u>

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальності С4 Психологія, затвердженої вченою радою ЗФУУ (протокол № 10 від «11» червня 2025 року)

Доктор філософії у галузі психології,
старший викладач кафедри психології

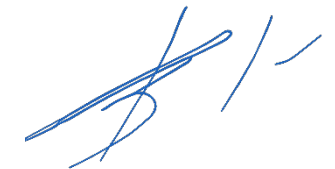
(підпис)

В. Депутатов

Робочу програму обговорено та затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 9 від “21” травня 2025 року

Завідувач кафедри психології

(підпис)

І. Клименко

Гарант ОПП «Психологія»

(підпис)

І. Клименко

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань – С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання Українська	
Змістових модулів - 2	Спеціальність: С4 Психологія Освітньо-професійна програма «Психологія»	Рік підготовки	
		3-й	
		Семестр	
			6-й
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90		Лекції (год.)	
		20	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 год.;	Ступень вищої освіти - Бакалавр	Практичні(год.)	
		16	
		Самостійна робота(год.)	
		54	
		Всього	
		90	
		Вид контролю	
			Залік

2.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Наративна психологія» є формування у здобувачів системних знань про теоретичні засади та практичні методи наративного підходу в психології, розвиток умінь аналізувати, конструювати та інтерпретувати життєві історії, а також застосовувати наративні техніки у психодіагностиці, консультуванні та психотерапії.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Наративна психологія» є:

- Ознайомлення з теоріями – вивчення основних концепцій наративної психології, її історії та сучасних напрямів.
- Формування навичок аналізу – розвиток умінь працювати з текстами, біографіями та особистими історіями клієнтів.
- Застосування наративних методів – використання технік реконструкції та редагування життєвих сюжетів у практичній діяльності психолога.
- Розвиток рефлексії – формування здатності до самопізнання через власні наративи та їх переосмислення.
- Інтеграція в психотерапію – оволодіння практиками застосування наративного підходу у консультуванні та психотерапевтичній роботі.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни.

Для ефективного засвоєння дисципліни «Наративна психологія» студентам необхідно мати ґрунтовні знання з таких предметів:

Пререквізіти:

- Психологія особистості — дисципліна, що вивчає структуру, динаміку та розвиток особистості, її індивідуальні особливості та закономірності функціонування.
- Напрямки сучасної психотерапії. Інтеграція, діалог — курс, присвячений аналізу сучасних психотерапевтичних підходів та їх інтеграції у професійному діалозі для ефективної допомоги клієнтам.
- Основи психологічного консультування» — дисципліна, що формує знання та навички ведення індивідуального й групового консультування, спрямованого на підтримку та розвиток клієнта.
- Феноменологія в психології та психотерапії — курс, що досліджує феноменологічний підхід як метод розуміння суб'єктивного досвіду та його застосування у психотерапевтичній практиці.
- Основи психологічного консультування адиктивної поведінки — дисципліна, яка розкриває психологічні механізми залежностей та формує практичні навички консультування осіб із адиктивними проявами.

Постреквізіти:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах і практиках:

- Індивідуальна та групова терапія — дисципліна, що вивчає теоретичні засади та практичні методи психотерапевтичної роботи з клієнтами у форматі індивідуальних консультацій та групових занять, акцентуючи увагу на динаміці міжособистісної взаємодії.
- Клінічна практика — курс, спрямований на формування практичних навичок психодіагностики, психокорекції та психологічного супроводу осіб із психічними та поведінковими розладами у реальних клінічних умовах.
- Рівні психологічних втручань в психосоціальному супроводі — дисципліна, що охоплює різні форми та рівні психологічної допомоги й підтримки, спрямовані на забезпечення ефективного психосоціального супроводу особи та груп у кризових і життєвих ситуаціях.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи наративної психології

1. Предмет і завдання наративної психології

Наративна психологія розглядає особистість крізь призму історій, які люди створюють про власне життя. Основним завданням є дослідження того, як індивідуальні наративи формують ідентичність, впливають на поведінку та визначають способи взаємодії з іншими. Дисципліна вивчає психологічні механізми конструювання життєвих сюжетів та їх роль у саморозумінні. Вона

також акцентує увагу на практичному застосуванні наративного підходу у консультуванні та психотерапії.

2. Історія становлення наративної парадигми

Наративна парадигма виникла на перетині психології, літературознавства та соціології, поступово утвердившись як самостійний напрям. Її розвиток пов'язаний із працями Дж. Брунера, М. Уайта та інших дослідників, які підкреслювали значення історій у формуванні досвіду. Важливим етапом стало поєднання гуманістичної психології та постмодерністських ідей. Сьогодні наративна парадигма є міждисциплінарною, інтегруючи різні підходи до розуміння особистості.

3. Наратив як форма конструювання досвіду

Життєві історії є способом осмислення минулого, теперішнього та майбутнього, створюючи цілісну картину досвіду. Наративи допомагають людині структурувати події, надавати їм значення та інтегрувати у власну ідентичність. Вони виконують функцію психологічної адаптації, дозволяючи переосмислювати травматичні переживання. Таким чином, наратив виступає інструментом самопізнання та розвитку.

4. Мова, текст і дискурс у психології

Мова є основним засобом формування та передачі наративів, адже саме через слова люди конструюють власні історії. Текст виступає матеріалом для аналізу психологічних процесів, а дискурс визначає соціальний контекст цих історій. Дослідження мовних структур дозволяє зрозуміти, як люди надають сенс подіям та взаємодіють із культурними нормами. У психології це відкриває можливості для глибшої інтерпретації досвіду клієнта.

5. Методологічні засади наративних досліджень

Методологія наративної психології включає якісні методи аналізу текстів, біографій та інтерв'ю. Основна увага приділяється інтерпретації смислів, які люди вкладають у власні історії. Використовуються техніки контент-аналізу, дискурс-аналізу та біографічного підходу. Це дозволяє досліднику виявляти закономірності у формуванні ідентичності та психологічних стратегій адаптації.

Змістовний модуль 2. Практика та застосування наративного підходу

6. Наративні техніки у консультуванні

У психологічному консультуванні наративні техніки допомагають клієнту переосмислити власні історії та знайти нові смисли. Вони спрямовані на виявлення домінуючих сюжетів, які визначають поведінку та емоційний стан. Психолог працює з клієнтом над реконструкцією цих сюжетів, відкриваючи можливість для позитивних змін. Такий підхід сприяє розвитку самосвідомості та внутрішніх ресурсів.

7. Реконструкція та редагування життєвих сюжетів

Реконструкція життєвих історій полягає у зміні проблемних наративів, що обмежують людину. Психолог допомагає клієнту знайти альтернативні інтерпретації подій та створити нові, більш адаптивні сюжети. Це дозволяє людині подолати негативні установки та розширити можливості для розвитку. Редагування наративів є важливим інструментом психотерапевтичної роботи.

8. Наративна психотерапія

Наративна психотерапія базується на ідеї, що людина може змінити своє життя, змінюючи історії, які вона про нього розповідає. Основним завданням є допомога клієнту у створенні нових сюжетів, що сприяють особистісному зростанню. Терапевт виступає співучасником у процесі переосмислення досвіду. Такий підхід особливо ефективний у роботі з травмами та кризовими ситуаціями.

9. Біографічний та автобіографічний метод

Біографічний та автобіографічний методи дозволяють досліджувати життєвий шлях людини через її власні розповіді. Вони використовуються як у наукових дослідженнях, так і в практичній психології. Аналіз біографій допомагає зрозуміти закономірності розвитку особистості та її адаптаційні стратегії. Автобіографічний метод сприяє саморефлексії та усвідомленню власного досвіду.

10. Наратив у міжкультурному та соціальному контексті

Наративи формуються не лише індивідуально, а й у соціальному та культурному середовищі. Вони відображають цінності, норми та традиції певної спільноти. У міжкультурному контексті наративи допомагають зрозуміти відмінності у світогляді та способах інтерпретації досвіду. Це відкриває можливості для роботи з різними соціальними групами та сприяє розвитку міжкультурної компетентності психолога.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем для вивчення	Кількість годин			
	денна форма			
	у тому числі			
	усього	лекц	практ	с.р
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи наративної психології				
1. Предмет і завдання наративної психології – визначення сутності та місця наративного підходу в сучасній психології.	10	2	2	6
2. Історія становлення наративної парадигми – розвиток ідей та ключові постаті у формуванні наративної психології.	9	2	1	6
3. Наратив як форма конструювання досвіду – роль життєвих історій у формуванні ідентичності та самосвідомості.	9	2	1	6
4. Мова, текст і дискурс у психології – значення мовних структур у створенні та інтерпретації наративів.	10	2	2	6

5. Методологічні засади наративних досліджень – принципи та методи аналізу життєвих історій у психологічній практиці.	9	2	2	5
Змістовний модуль 2. Практика та застосування наративного підходу				
6. Наративні техніки у консультуванні – використання історій клієнта для пошуку нових смислів та рішень.	9	2	2	5
7. Реконструкція та редагування життєвих сюжетів – методи зміни проблемних наративів.	8	2	1	5
8. Наративна психотерапія – практичні моделі роботи з клієнтами у терапевтичному процесі.	8	2	1	5
9. Біографічний та автобіографічний метод – аналіз життєвих історій як інструмент психодіагностики.	9	2	2	5
10. Наратив у міжкультурному та соціальному контексті – застосування наративного підходу у роботі з різними соціальними групами та культурами.	9	2	2	5
Усього	90	20	16	54

5. Тематика практичних та занять з дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи наративної психології

Практичне заняття 1. Вступ до наративної психології: предмет і завдання

- Охарактеризуйте основні особливості наративного підходу.
- Назвіть ключові завдання дисципліни.
- Зазначте роль життєвих історій у формуванні ідентичності.
- Опишіть практичне значення наративів у психологічній роботі.

Практичне заняття 2. Історія становлення наративної парадигми

- Перелічіть ключові етапи становлення наративної психології.
- Назвіть основних дослідників та їх внесок.
- Зазначте вплив гуманістичної та постмодерністської психології.
- Розкрийте міждисциплінарний характер наративної парадигми.

Практичне заняття 3. Наратив як форма конструювання досвіду

- Охарактеризуйте роль наративів у структуруванні життєвого досвіду.
- Назвіть основні функції життєвих історій.
- Зазначте адаптивне значення переосмислення досвіду.
- Опишіть зв'язок між наративами та формуванням ідентичності.

Практичне заняття 4. Мова, текст і дискурс у психології

- Перелічіть мовні структури, що формують наративи.
- Назвіть роль тексту як матеріалу для психологічного аналізу.
- Зазначте значення дискурсу у створенні смислів.
- Опишіть вплив мови на інтерпретацію досвіду.

Практичне заняття 5. Методологія наративних досліджень

- Охарактеризуйте основні методи наративних досліджень.
- Назвіть техніки аналізу життєвих історій.

- Зазначте переваги якісних методів у психології.
- Опишіть практичне застосування біографічного та дискурс-аналізу.

Змістовний модуль 2. Практика та застосування наративного підходу

Практичне заняття 6. Наративні техніки у консультуванні

- Перелічіть основні наративні техніки у консультуванні.
- Назвіть приклади роботи з історіями клієнтів.
- Зазначте ефективність наративних методів у підтримці клієнта.
- Опишіть роль психолога у переосмисленні сюжетів.

Практичне заняття 7. Реконструкція та редагування життєвих сюжетів

- Охарактеризуйте процес реконструкції життєвих історій.
- Назвіть методи редагування проблемних наративів.
- Зазначте психологічний ефект зміни сюжетів.
- Опишіть значення альтернативних інтерпретацій досвіду.

Практичне заняття 8. Наративна психотерапія

- Перелічіть принципи наративної психотерапії.
- Назвіть етапи роботи з клієнтом.
- Зазначте роль терапевта у створенні нових сюжетів.
- Опишіть ефективність методу у кризових ситуаціях.

Практичне заняття 9. Біографічний та автобіографічний метод

- Охарактеризуйте біографічний метод у психології.
- Назвіть особливості автобіографічного методу.
- Зазначте переваги використання цих методів у практиці.
- Опишіть значення саморефлексії для клієнта.

Практичне заняття 10. Наратив у міжкультурному та соціальному контексті

- Перелічіть соціальні фактори, що впливають на формування наративів.
- Назвіть культурні відмінності у створенні життєвих історій.
- Зазначте роль наративів у суспільному житті.
- Опишіть значення міжкультурної компетентності психолога.

6. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійне заняття 1. Основи та завдання наративної психології – Визначте предмет і об'єкт наративної психології. – Охарактеризуйте основні завдання дисципліни. – Поясніть роль життєвих історій у формуванні ідентичності. – Проаналізуйте практичне значення наративного підходу.	6

2	Самостійне заняття 2. Історія становлення наративної парадигми – Опишіть етапи розвитку наративної психології. – Назвіть ключових дослідників та їх внесок. – Поясніть вплив гуманістичної та постмодерністської психології. – Розкрийте міждисциплінарний характер наративної парадигми.	6
3	Самостійне заняття 3. Наратив як спосіб конструювання досвіду – Охарактеризуйте процес структурування досвіду через наративи. – Назвіть функції життєвих історій. – Поясніть адаптивне значення переосмислення досвіду. – Проаналізуйте зв'язок між наративами та ідентичністю.	6
4	Самостійне заняття 4. Мова, текст і дискурс у психології – Опишіть мовні структури, що формують наративи. – Назвіть роль тексту як матеріалу для аналізу. – Поясніть значення дискурсу у створенні смислів. – Проаналізуйте вплив мови на інтерпретацію досвіду.	6
5	Самостійне заняття 5. Методологія наративних досліджень – Охарактеризуйте методи наративних досліджень. – Назвіть техніки аналізу життєвих історій. – Поясніть переваги якісних методів у психології. – Проаналізуйте біографічний та дискурс-аналіз.	5
6	Самостійне заняття 6. Наративні техніки у консультуванні – Перелічіть основні наративні техніки. – Опишіть роботу з історіями клієнтів. – Поясніть ефективність наративних методів. – Проаналізуйте роль психолога у переосмисленні сюжетів.	5
7	Самостійне заняття 7. Реконструкція та редагування життєвих сюжетів – Охарактеризуйте процес реконструкції життєвих історій. – Назвіть методи редагування проблемних наративів. – Поясніть психологічний ефект зміни сюжетів. – Проаналізуйте значення альтернативних інтерпретацій досвіду.	5
8	Самостійне заняття 8. Наративна психотерапія – Опишіть принципи наративної психотерапії. – Назвіть етапи роботи з клієнтом. – Поясніть роль терапевта у створенні нових сюжетів. – Проаналізуйте ефективність методу у кризових ситуаціях.	5
9	Самостійне заняття 9. Біографічний та автобіографічний метод – Охарактеризуйте біографічний метод у психології. – Назвіть особливості автобіографічного методу. – Поясніть переваги використання цих методів. – Проаналізуйте значення саморефлексії для клієнта.	5
10	Самостійне заняття 10. Наратив у міжкультурному та соціальному контексті – Опишіть соціальні фактори формування наративів. – Назвіть культурні відмінності у створенні життєвих історій.	5

	– Поясніть роль наративів у суспільному житті. – Проаналізуйте значення міжкультурної компетентності психолога.	
Всього		54

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Наративна психологія» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, презентації;
- залік.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Наративна психологія» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	
40%	10%	40%	10%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 занять, 5 тем – 5 оцінок). 2. Модульний контроль 1 проводиться на п'ятому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання письмового завдання.		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 занять, 5 тем – 5 оцінок). 2. Модульний контроль 2 проводиться на останньому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання письмового завдання.	

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74		D (задовільно)
60-64	задовільно	E (достатньо)
35-59		FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-10
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Брунер Дж. *Життя як наратив*. – Social Research, 1987.
2. Галецька І.І., Гнилко В.О. *Велика трійка наративної ідентичності*. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2025.
3. Гуцол К. *Наративна компетентність як чинник самопроектування особистості*. – Київ, 2020.
4. Чепелева Н.В. *Проблеми психологічної герменевтики*. – Київ: Міленіум, 2004.
5. Чепелева Н.В., Смульсон М.Л., Гуцол С.Ю., Шиловська О.М. *Наративні психотехнології*. – Київ: Главник, 2007.
6. Charon R. *Narrative Medicine: A Model for Empathy, Reflection, Profession, and Trust*. – JAMA, 2001.
7. Herman D. *Basic Elements of Narrative*. – Wiley-Blackwell, 2009.
8. Labov W., Waletzky J. *Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience*. – Journal of Narrative and Life History, 1997.
9. Rudnytska S. *Narrative model of life competence development in wartime Ukraine*. – Bulletin of National Defense University of Ukraine, 2024.
10. White M., Epston D. *Narrative Means to Therapeutic Ends*. – New York: Norton, 1990.

Додаткові:

1. Baumer S., Ferholt B., Lecusay R. *Promoting Narrative Competence through Playworld*. – Cognitive Development, 2005.
2. Chu S.Y. et al. *Development of Narrative Competence Scale for Medical Students*. – 2024.
3. Derrida J. *Positions*. – University of Chicago Press, 1982.
4. Gallagher S. *Narrative Competency and Hermeneutics in Education*. – 2011.
5. Herman D. *Story Logic: Problems and Possibilities of Narrative*. – University of Nebraska Press, 2002.

6. Hutsol K., Rudnytska S. *Diagnostic Toolkit for Narrative Competence*. – Технології розвитку інтелекту, 2021.
7. Lyotard J.-F. *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge*. – 1979.
8. Romanovskyi O. *Роль наративної компетентності в розвитку лідерських якостей*. – Теорія і практика управління соціальними системами, 2024.
9. Zdorovets T. *Особливості наративної компетентності майбутніх практичних психологів*. – Проблеми сучасної психології, 2015.
10. *Наративна психологія: теорія, емпірика, практика*. – Збірник доповідей І Всеукраїнської конференції. – Кривий Ріг: КДПУ, 2020.

Інформаційні ресурси:

1. Digital Library NAES of Ukraine (lib.iitta.gov.ua in Bing) – електронні ресурси з психології та педагогіки.
2. [DSpace KDPU](http://dspace.kdpu.edu.ua) – збірники з наративної психології.
3. Visnyk NUOU (visnyk.nuou.org.ua in Bing) – статті з психології та наративних практик.
4. Національна академія педагогічних наук України – naps.gov.ua
5. Державна науково-педагогічна бібліотека ім. В.О. Сухомлинського – dnpb.gov.ua